

FIKSUT ARKIMATKAT

Jyväskylän kestävä kehitys JAPA ry

Loppuraportti, osahanke 1

1.1.2023-31.12.2023

Yhteishankkeessa Kuljetaan kestävästi Keski-Suomessa

Fiksut arkimatkat -hanke

Jyväskylän kestävä kehitys JAPA ry toteutti vuonna 2023 Fiksut arkimatkat -hankkeen Kauppakeskus Sepässä ja jalkapalloseura FCV:ssä Jyväskylässä. Hankkeen tavoitteena oli pienentää työ- ja vapaa-ajan matkoilla syntyvää hiilijalanjälkeä ja lisätä tietoisuutta kestävästi liikkumisen eri vaihtoehtoista ja merkityksestä. Hankkeella haluttiin myös vaikuttaa asenteisiin ja toimintatapoihin kestävästi liikkumisen edistämiseksi sekä tarjota matalan kynnyksen mahdollisuuksia päästä kokeilemaan erilaisia kestävästi liikkumisen vaihtoehtoja. Tavoitteena oli myös luoda uusia pysyviä kestävästi liikkumisen toimintatapoja.

Fiksut arkimatkat- hanke oli osa Kuljetaan kestävästi Keski-Suomessa -hanketta. Se sai rahoitusta Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilta. Hanke toteutettiin 1.1.-31.12.2023 aikana.

Tässä raportissa kuvataan hankkeen keskeisimmät toimenpiteet ja tulokset.

"Fiksut arkimatkat -kampanja on yksi osa Kauppakeskus Sepän vastuullisuusmatkaa. Sepässä työskentelee noin 700-800 työntekijää. Yksinkertaisesti sanottuna, mikäli jokainen kauppakeskus Sepän reilusta 700 työntekijästä jättää henkilöauton kotiin noin kerran kuukaudessa ja valitsee työmatkalle kestävämmän matkustustavan, vähenee henkilöautolla kuljettujen työmatkojen määrä jopa n. 18 800 kpl vuodessa. Ennen kaikkea kampanjalla halutaan lisätä tietoisuutta eri liikkumistavoista ja kannustaa työntekijöitä rohkeasti kokeilemaan myös uusia tapoja liikkua työmatkansa."

-<https://kauppakeskusseppa.fi/uutiset/145-fiksut-arkimatkat-kampanja>

KAUPPAKESKUS SEPPÄ - Fiksusti töihin kauppakeskukseen

Kauppakeskus Seppä on Keski-Suomen suurin kauppakeskus, jossa on yli 50 liikettä. Kauppakeskus sijaitsee Jyväskylässä.

Kauppakeskuksessa työskentelee 700-800 henkilöä osa- tai kokoaikaisessa työsuhteessa. Kampanjan ensisijaisena kohderyhmänä olivat kauppakeskuksen työntekijät, mutta kampanjasta haluttiin viestiä myös asiakkaille.

Kampanjan keskeiset teemat olivat:

- matalan kynnyksen kokeilut kestävään liikkumiseen
- kannustaminen ja rohkaiseminen
- uuden oppiminen
- näkyväksi tekeminen

Jos jokainen kauppakeskuksen 700-800 työntekijästä kulkee noin kerran kuussa töihin kestävämmän, henkilöautolla kuljettujen matkojen määrä putoaa jopa yli 18 000 kpl vuodessa.

On kiva, että Seppä- kauppakeskuksella on ihan omanlainen kulttuuri ja työntekijöille keksitään tällaisia tapahtumia.

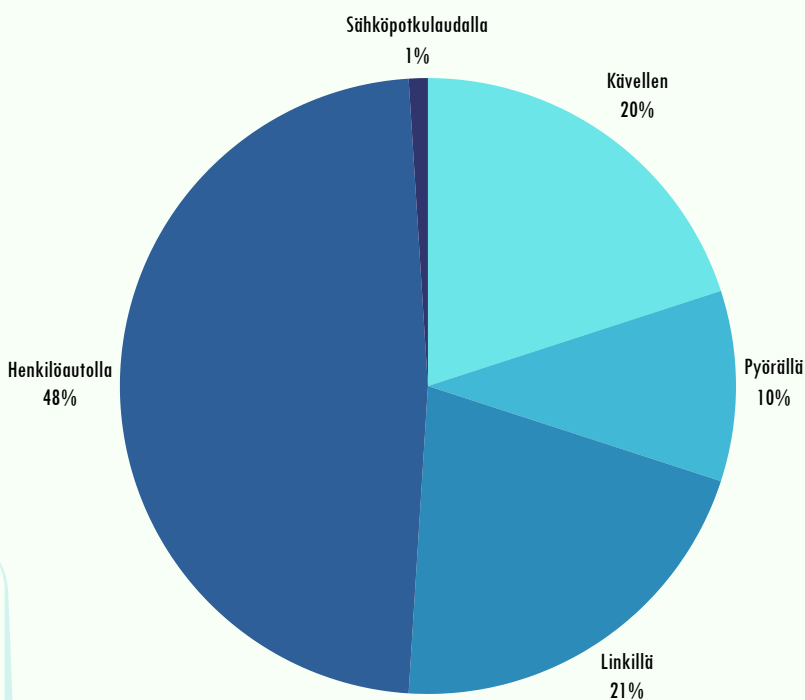

Alkukartoitus

Kampanjan alussa toteutettiin kysely työntekijöille. Kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa Sepän työntekijöiden työmatkojen kulkutapoja kampanjan alkaessa, sekä kiinnostusta sen aikana toteutettaviin kokeiluihin. Kyselyyn saatiin 100 vastausta.

Kysely osoitti, että yli puolella kyselyyn vastanneista työntekijöistä on 0-4 kilometrin pituinen työmatka ja noin kolmanneksella työmatkan pituus on 5-10 km. Pitkiä, yli 16 kilometrin työmatkoja on 7%:lla kyselyyn vastanneista.

Sadasta vastaajasta noin puolet vastasi kulkevasa työmatkat pääosin henkilöautolla. Viidennes vastaajista kertoi työmatkansa taittuvan kävellessä. Niin ikään viidennes turvautui työmatkoillaan Linkin palveluihin. Vain 10% vastaajista kertoi käyttävänsä työmatkojen kulkemiseen polkupyörää.

Jättäisin auton kotiin,
jos minulla olisi sähköpyörä
(42% vastaajista)

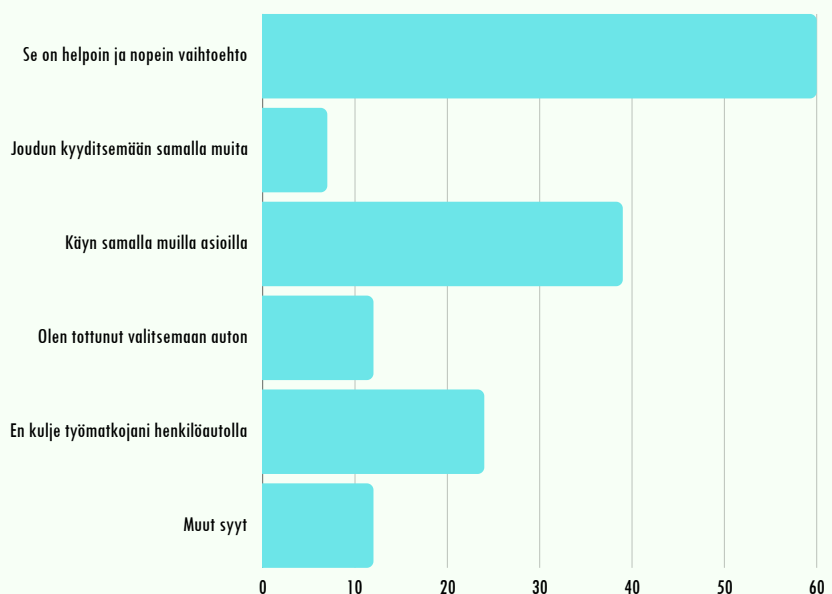

Miksi henkilöautolla?

Kyselyssä kartoitettiin motivaattoreita, joiden avulla vastaaja voisi ajatella valitsevansa oman auton sijaan jonkin toisen kulkutavan työmatkaliikenteeseen. Lyhyempi työmatka ja sähköpyörän omistaminen nousivat esille tekijöinä, joiden johdosta tavallisesti omalla autolla töihin tulevat voisivat jättää oman auton kotiin. Myös linkkiaikataulujen parempi sopiminen omiin työvuoroihin nousi esille yhtenä selvänä tekijänä, joka kannustaisi valitsemaan oman auton sijaan joukkoliikenteen.

Syitä henkilöautolla kulkemiseen kartoitettiin myös monivalintakysymyksellä. Ajankäytölliset syyt korostuivat vastauksissa selvästi. Yli puolet vastaajista koki henkilöautolla liikkumisen olevan nopein ja helpoin vaihtoehto. Noin 40% vastanneista kertoi hoitavansa samalla muuta asioita, esimerkiksi kaupassa käynnin. Viidennekselle vastaajista henkilöauton valitseminen ensisijaiseksi kulkutavaksi oli tottumiskysymys. Noin neljännes vastaajista kertoi, ettei kulje työmatkoja henkilöautolla.

Jättäisin auton kotiin, jos minua ei laiskottaisi niin usein.

- Tämä on kiva kokeilu. Ajatuksena olisi luopua autosta kokonaan jos linkillä kulkeminen tuntuu luonnistuvan hyvin.
- Moi! Ihanaa kun innostatte ihmisiä käyttämään ekologisempia kulkuvälineitä, se on tosi inspiroivaa 😊
- Tää on tosi kiva kokeilu, lisää näitä!
- Jospa yksityisautoiluni vähenisi kokeilun myötä.
- Olisi kiva kokeilla kuukausi bussimatkailua töihin.
- Oli kiva testata sähköpyörää! Ei olisi muuten ollut mahdollisuutta kokeilla

Kampanjan kokeilut

Kauppakeskus Sepän työntekijöille tarjottiin mahdollisuus kokeilla JAPA ry:n sähköpyöriä ja lastipyöriä maksutta viikon ajan kerrallaan. Pyörät olivat työntekijöiden käytössä toukokuusta marraskuuhun. 35 henkilöä kokeili sähkö- tai lastipyöräilyä työmatkallaan.

Kuukauden mittaisia linkkikortteja kokeili 68 henkilöä.

- Tämä olisi ihana toteuttaa ensi vuonnakin :) oli piristävää, kun sai yhtenä päivänä aamupalan haettua ennen töitä, kun osallistuin fiksusti töihin -tempaukseen 😊 tällaiset tempaukset mielestäni innostaa aina ihmisiä ja talven ja pimeän keskellä nämä olisi kivoja piristyksiä.
- Esim fiksusti töihin-aamupalat olivat todella yhteisöllinen tapa kannustaa työmatkojen liikkumiseen ympäristöystävällisemmin keinoin

Kannustamista

Kauppakeskus Sepän työntekijöitä kannustettiin tulemaan kestävästi töihin mm. kestävän liikkumisen teemapäivillä ja kehonkoostumusmittauksilla.

Fiksut arkimatkat -teemapäivinä työntekijöille tarjottiin aamukahvit tai välipalaa, jos he tulivat töihin kävellen, polkupyörällä, linja-autolla tai kimpakyydillä. Teemapäiviä järjestettiin yhteensä viisi, niistä yksi oli suunnattu pyöräilijöille (Pyörällä töihin -päivä) ja yksi kimpakyytiläisille. Teemapäiviin osallistui yhteensä 150 henkilöä .

Kehonkuntomittaukset oli suunnattu erityisesti kävelyyn kannustamiseksi. Mittauksiin osallistui 32 henkilöä.

Oppimista ja huoltamista

Kauppakeskuksen työntekijöille tarjottiin mahdollisuutta tuoda oma polkupyörä keväthuoltoon sekä vaihdattaa talvirenkaat polkupyörään jälleen lumien tultua marraskuussa maksutta. Lisäksi työntekijöille järjestettiin Pikavinkit pyöränhuoltoon -koulutus, jolla haluttiin kannustaa työntekijöitä oppimaan huoltamaan itse polkupyörää.

Hankkeen aikana järjestettiin myös Taloudellisen ajotavan vinkit -koulutus.

Kesäaikaan polkupyörän omatoiminen huoltopiste Sepän parkkihallin tiloissa olisi loistava: renkaiden ilmanpaineen tarkistus, pesupiste (kasteluletkulla huuhtelu).

Viestintää, näkyvyyttä ja tapahtumia

Kauppakeskuksessa järjestettiin Euroopan liikkujan viikon avaustapahtuma 16.9.2023. Tapahtuma oli suunnattu kestävän liikkumisen teemalla erityisesti lapsiperheille. Tapahtuman pääesiintyjinä olivat Maltti ja Valtti ja yhteistyökumppaneina mm. Liikenneturva, Jyväskylän Joukkoliikenne ja Jyväskylän kaupunki. Tapahtuma veti kauppakeskukseen tuhansia ihmisiä ja kauppakeskuksen vuoden sen hetkisen vuoden ennätysyleisön.

Tapahtumaa mainostettiin mm. suorajakelulla, joka jaettiin noin 70 000 talouteen Keski-Suomessa sekä Suurjyväskylän lehdessä (kokonaistavoittavuus noin 80 000).

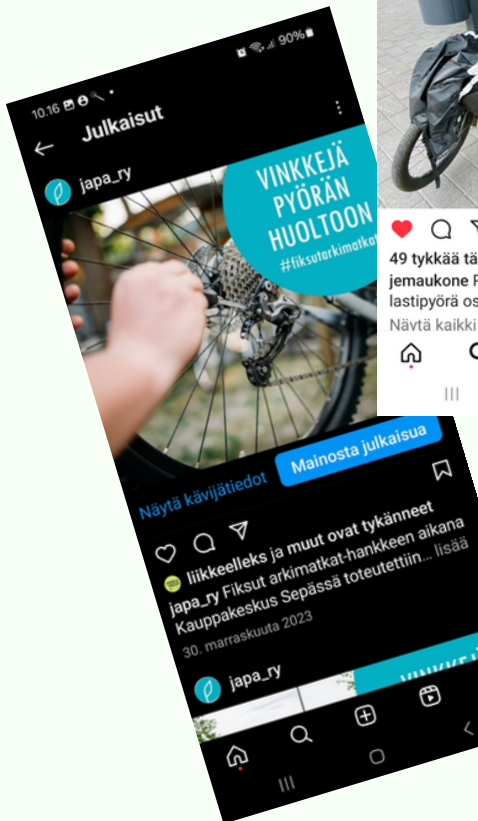
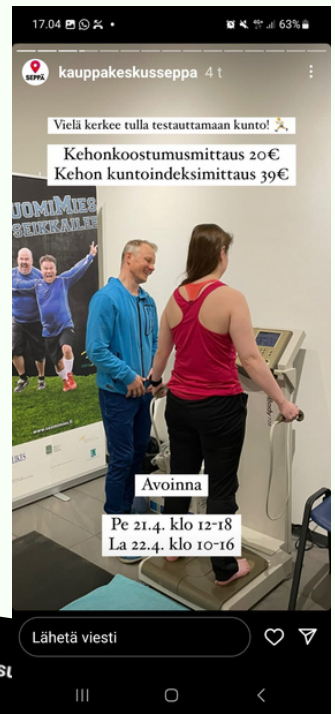
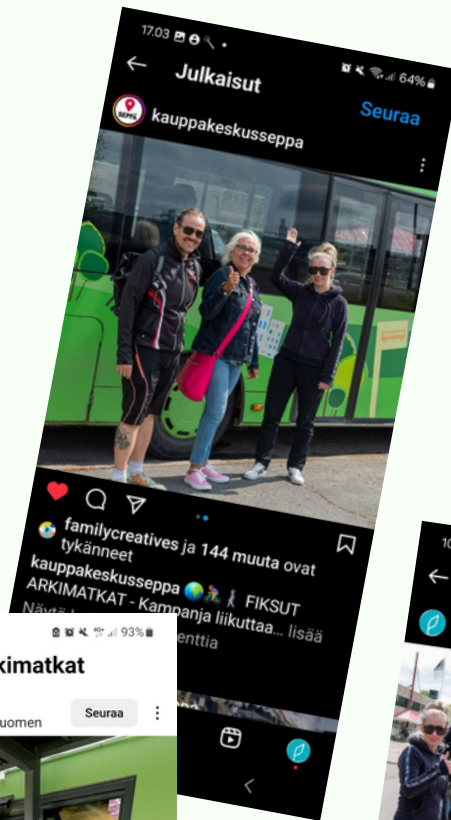
Hankkeeseen valittiin kampanjakasvot, jotka mm. valokuvattiin. Sosiaalisessa mediassa käytettiin #fiksutarkimatkat ja kannustettiin myös työntekijöitä kertomaan omista kokemuksistaan.

Hankkeesta viestittiin kauppakeskuksen sisäisessä viestinnässä uutiskirjeillä sekä henkilökuntasovelluksen kautta.

Kestävän liikkumisen vinkkejä jaettiin myös Jyväskylän kestävä kehitys JAPA ry:n somekanavissa.

familycreatives ja 143 muuta ovat tykänneet
kauppakeskukseen 🌍🚲🚶 FIKSUT
ARKIMATKAT - Kampanja liikuttaa Sepän
väkeä! 🌱🚶🚲

#fiksutarkimatkat

Kauppakeskus Sepän pyöränsäilytystiloihin tehtiin katselmus joulukuussa 2023. Kuvassa tiloja tarkastamassa Jypsin Teemu Tenhunen ja Sepän kauppakeskusjohtaja Mikko Seppälä.

Vaikuttavuus ja tulokset

Hankkeen lopuksi Kauppakeskus Sepän työntekijöille tehtiin palautekysely. Kyseleyn perusteella 48,3 % on vähentänyt tai aikoo vähentää henkilöautoilua. 58,9 % oli sitä mieltä, että tämänkaltaisilla kampanjoilla on erittäin suuri tai suuri merkitys ihmisten liikkumistottumuksille. Linkkiä työmatkojen kulkemiseen hyödynsi kampanjan aikana 66 % vastaajista, polkupyörään luotti 42 % vastaajista ja kävellen työmatkat taittoivat 58 % vastaajista. Kimppakyytiä hankkeen aikana käytti 22 % kyselyyn vastanneista. Työsuhdepolkupyöräedun oli ottanut käyttöönsä neljä vastaajaa ja kolme vastaajaa oli ottanut käyttöönsä työsuhdematkaedun (linja-auto). Kyselyyn vastasi 90 henkilöä.

Hankkeen kokemusten perusteella tehtiin Kauppakeskus Sepälle ja muidenkin kauppakeskusten käyttöön Vinkkejä kauppakeskuksen kestäväan työmatkaliikkumisen edistämiseen -opas. Lisäksi tehtiin kauppakeskuksen työntekijöille suunnattu opas "Vinkkejä kestävämpään ja hauskempaan työmatkaliikkumiseen". Oppaissa on hyödynnetty hankkeen aikana syntyneitä ideoita ja oivalluksia.

Seppään pysyväksi käytännöksi jää jatkossa kauppakeskusjohtajan mukaan mm. Fiksusti töihin -aamukahvit sekä muita kestäväan liikkumiseen kannustavia tempauksia. Pyöränsäilytystilaa aiotaan kehittää mm. arvokkaampien pyörien säilytystä ajatellen.

Hankkeen aloituskyselyn vastausten innoittamana kauppakeskukseen hankitaan myös linja-autojen aikataulunäytöt. Asiasta on jo sovittu Jyväskylän Joukkoliikenteen kanssa.

Sepässä voisi olla näkyvillä linjat jotka liikennöivät ja reaaliaikainen näyttö milloin lähtee. Olisiko yhteistyö idea.

On hyvä että kampanja on olemassa päästöjen vähentämiseksi!

Vastaajien vapaa sana loppukyselyssä

Fiksut Arkimatkat-kampanja nähtiin erittäin positiivisena toimintana kauppakeskuksessa. Sitä pidettiin hyvänä ja tarpeellisena ideana, jonka toivottiin useammankin vastaajan toimesta lisäävän tietämystä kestävästä liikkumisvalinnoista. Vastaajilla oli useita myös eri ideoita, joilla kestävään arkiliikkumiseen voitaisiin kannustaa.

- Yhteiset aamupalat ja pienet palkinnot patistavat liikkumaan työmatkoja ekologisemmin.
- Tällaiset kampanjat ja aamupalat kannustavasti kivasti auton jättämiseen kotiin.
- Kerran vuoteen pyörähuolto ois kiva.
- Kiitos! Kuntomittaus oli tosi kiva.
- Erityisesti linkkikorttikokeilussa bussilla kulkeminen oli helppoa! Jyväskylässä on toimiva linkkiverkosto.
- Fillarin renkaan vaihto voisi jäädä jokavuotiseksi tarjoukseksi - kannustaa todella pyöräilemään, säällä kuin säällä. Myös jokin jatkuvampi kannustin, esim. "jos olet kulkenut tarkastelujaksolla x tietyn prosentin työmatkoistasi kestävästi, saat palkinnon" voisi saada aikaan pysyvämpiä muutoksia.
- Kiitos kampanjan tekemisestä! Työ on tärkeää mitä teette!
- Todella loistava kampanja! Toivottavasti jatkoa seuraa ensi vuonnakin

Toivon hankkeen jatkuvan.
Mahtava tapa vaikuttaa päästöihin
ja ihmisten liikuntatottumuksiin.

FC VAAJAKOSKI - Fiksusti treeneihin!

FC Vaajakoskella on jäseniä lähes 650, joista aktiivisia harrastajia on noin 570. Seura järjestää yli 1800 erillistä tapahtumaa vuodessa. Suurin osa harrastajista koostuu Vaajakoskella ja lähialueilla asuvista jalkapalloilijoista, eli pääsääntöisesti harrastuspaikat ovat helposti saavutettavia myös kestävillä kulkutavoilla.

Hankkeen tavoitteena oli saada harrastajia muuttamaan kulkutapojaan kestävämmiksi ja kehittää urheiluseuran tapahtumien, turnausten ja harjoitusten kestävyyttä. Lisäksi haluttiin myös hiilineutraaliustavoitteiden huomioimista seuran sponsoritoiminnassa. Hankkeessa pyrittiin siihen, että kestävä liikkuminen tulee pysyväksi käytänneeksi seuran ohjeisiin ja toimintatapoihin.

Tavoitteena on ratkoa kestävä liikunnan haasteita innostavasti ja kannustavasti.

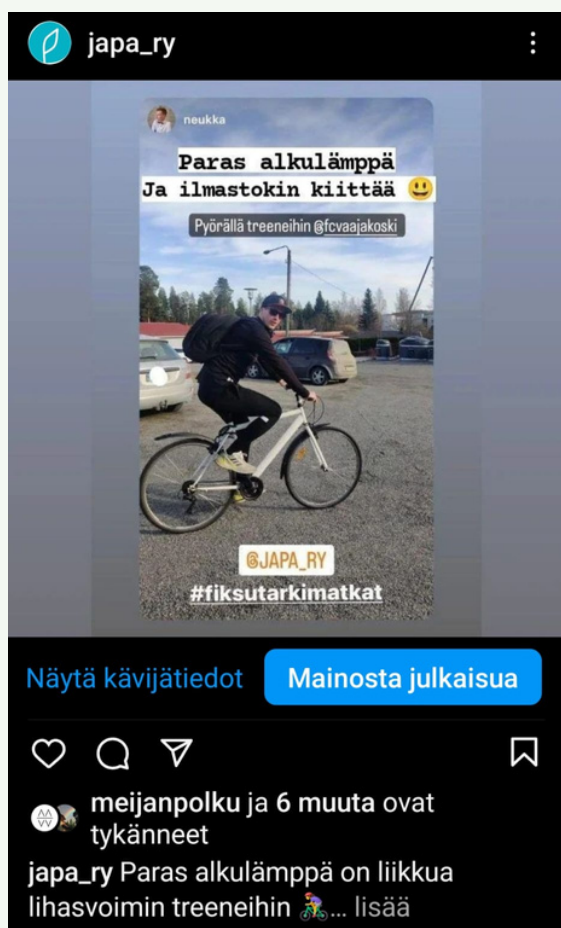
Kyllä meillä nuori totesi
että nyt on tällainen kampanja ja
toivotaan että kuljetaan esim pyörällä.
Kyllä meillä tämä toimi!

Alkukysely

FCV:n pelaajille tehtiin aluksi kysely, jonka tarkoituksena oli kartoittaa FC Vaajakosken harrastusmatkojen kulkutapoja tällä hetkellä sekä kiinnostusta hankkeeseen. Kyselyyn vastasi 56 pelaajaa tai heidän vanhempansa.

Yli 60% matka treeneihin oli alle 4 km. 46 % kulki treenimatkat pyörällä ja 34% omalla autolla tai huoltajan kyydissä.

Vastaajista noin 88 piti tärkeänä tai erittäin tärkeänä sitä, että seurassa toteutetaan kampanjaa, joka kannustaa kulkemaan treenimatkat enemmän lihasvoimin. Tärkeimpänä syynä pidettiin pelaajan fyysisen kunnon paranemista (89%) ja ilmastopäästöjen vähenemistä (55%).

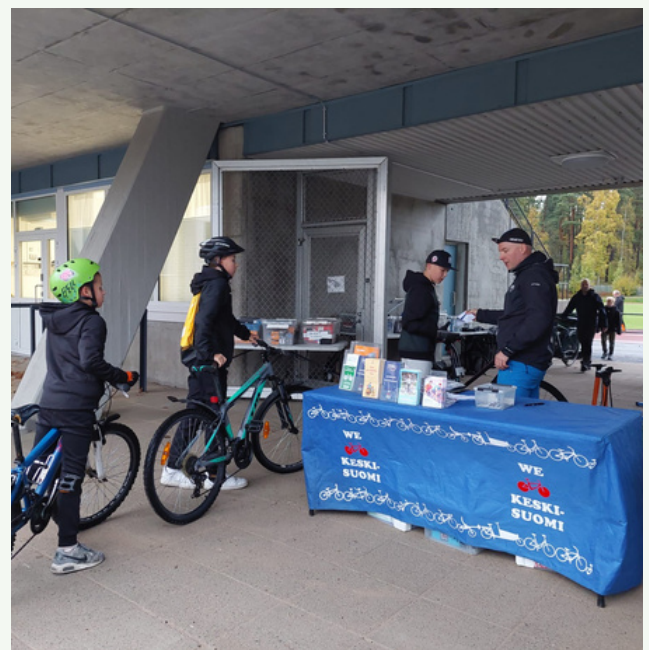

Kestävän liikkumisen ottelutapahtuma ja pyöränhuolto

Elokuussa la 12.8.2023 FCV järjesti kestävän liikkumisen teemaottelun Vaajakosken Kohinoiden yhteydessä. Yleisöä kannustettiin tulemaan otteluun ilman omaa autoa joko kävellen, pyörällä, linja-autolla tai kimppekyydillä. Kaikille kestävästi otteluun saapuneille tarjottiin munkkikahvit. Ottelussa oli lisäksi arvonta, jossa arvottiin mm. pyöräilyyn liittyviä tuotteita. Pyörille oli valvottu pyöräparkki. Otteluun saapui yli 400 ihmistä ja heistä noin 150 ilmoitti saapuneensa ilman omaa autoa.

Lokakuussa FCV:n kauden päättäjäisten yhteydessä järjestettiin pyöränhuoltotapahtuma. Seuran jäsenet saattoivat jättää polkupyörän huoltoon varten Jyväskylän Pyöräilyseuran järjestämään parkkiin, jossa pyörä huollettiin sovituilta osin.

FCV:n kesän ottelutapahtumissa oli myös käytössä lastipyörä, jolla tehtiin mm. kauppaostoksia.

Näkyvyys ja somevideot

Hankkeessa tuotettiin FC Vaajakosken käyttöön somevideosarja, jolla he kannustavat pelaajia ja jalkapalloseuran muita seuraajia kestävään liikkumiseen. Videosarjan teema oli Fiksusti treeneihin. Videoita oli yhteensä viisi ja niiden teemat olivat (linkit Youtube-videoihin):

- [Fiksusti treeneihin kävellen](#)
- [Fiksusti treeneihin pyöräilemällä](#)
- [Fiksusti treeneihin kimppakyydillä](#)
- [Fiksusti peleihin kimppakyydillä](#)
- [Fiksusti treeneihin turvallisesti pimeällä](#)

Videot pyörivät mm. FC Vaajakosken Facebookissa, Instagramissa ja Youtubessa ja ovat saaneet satoja tykkäyksiä ja reaktioita.

Hankkeesta kirjoitettiin myös juttu paikallislehti Wessmanniin.

Seuran yhteistyökumppani Alva kiinnostui hankkeesta ja yhteistyössä Alvan kanssa seurassa aloitettiin hiilijalanjälkilaskenta, jota seurassa aiotaan jatkaa myös hankkeen jälkeen.

Seuran sääntökäsikirjaan kirjoitettiin hankkeen myötä suositus kulkemisesta lihasvoimin treeneihin.

[#fiksutarkimatkat](#)

Muut toimenpiteet ja tapahtumat

Fiksut arkimatkat -hankkeen aikana JAPA jalkautui erilaisiin tapahtumiin kertomaan Fiksut arkimatkat -hankkeesta ja kestävästä liikkumisesta. Hankkeen aikana osallistuttiin mm.

- Fillarien huoltopäivä Jyväskylän yliopistolla 4.5.2023
- Fillarien huoltopäivä Jyväskylän ammattikorkeakoululla 3.5.2023
- Fillarifestarit 6.5.2023

JAPA organisoii jälleen myös Heijastinpysäkin yhdessä Liikenneturvan ja Jyväskylän yläkaupungin yrittäjien kanssa 29.9.-6.10. Heijastimia jaettiin myös alueen kouluille.

JAPA esitteli kestävää liikkumista ja Fiksut arkimatkat- hanketta mm.

- YmpyräKS-verkostossa, paikalla yli 30 yrittäjää Keski-Suomesta 13.10.2023
- Kestävä liikkuminen -hankkeiden esittely Hamkin liikennealan insinööriopiskelijoille 11.10.

Lisäksi JAPA:n Lastipyörälainaamon lastipyörät ovat olleet lainassa useissa tempauksissa, kuten Valon kaupungissa, Fillarifestareilla, Nuorten Marathonilla ja Riksa ollut Jypsiillä palvelutaloajeluissa.

FILLARIEN HUOLTOPÄIVÄ & URHEILUVÄLINEKIRPPIS

to 4.5. Seminaarinmäki klo 12-16:00

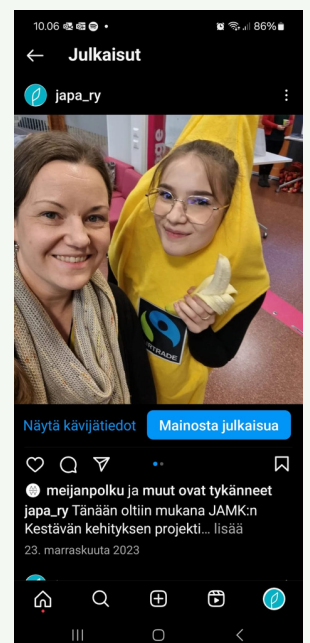
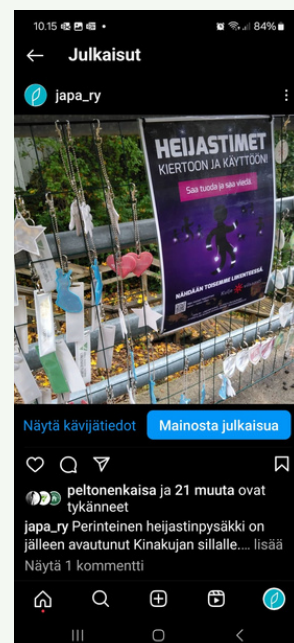
Kevyet keväthuollot
Maksat vain varaosien hinnan!
sekä
TEE-SE-ITSE
-fillarikatsastus & pesu

Sovatekin käytettyjen pyörien myynti

URHEILUVÄLINEKIRPPIS

Tuo ja myy omat urheiluvarusteet ja -vaatteet!

Mukana myös Liikenneturva ja Japa!
Sekä tietenkin kahvia!

Hankeorganisaatio

Fiksut arkimatkat -hanketta olivat toteuttamassa
Jyväskylän kestävä kehitys JAPA ry:n työntekijät

Minna Kankainen, toiminnanjohtaja

Paula Wilkman

Aliisa Kuitunen

Hanna Ojanperä

Suunnittelussa, viestinnässä ja järjestelyissä olivat mukana lisäksi toimintaympäristön yhteistyökumppanit, mm. Kauppakeskus Seppä, FC Vaajakoski, Jyväskylän kaupunki, Jyväskylän Joukkoliikenne, Liikenneturva ja Mataran kansalaistoiminnankeskus.

